

[...]

Brussel, 13 februari 2025

Geachte [...],

Betreft: uw vraag om individueel advies van 13 januari 2025

De Federale Deontologische Commissie heeft uw vraag om individueel advies van 13 januari 2025 over de deontologie van de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers ontvangen en onderzocht.

U vraagt de Commissie meer bepaald hoe het zit met de mogelijke onverenigbaarheden en belangenconflicten tussen het ambt van parlementslid en de functie van bestuurder van een consultancybedrijf, aangezien u de intentie hebt om een besloten vennootschap (bv) op te richten. In uw aanvraag nam u eveneens het voorwerp op van deze vennootschap.

Ter inleiding zij erop gewezen dat een individueel advies vanwege de Federale Deontologische Commissie louter op het verzoek betrekking heeft zoals dat werd verwoord en dat het berust op de informatie-elementen in het verzoek zelf. De Commissie is niet bevoegd om de feiten die haar ter beoordeling worden voorgelegd uit eigen beweging te verifiëren.

In deze gaat de Commissie uit van de volgende elementen:

- als federaal volksvertegenwoordiger bent u op heden lid [...];
- het doel van de vennootschap waarvan u bestuurder wenst te worden, is dienstverlening aan ondernemingen in heel ruime zin. Het gaat om activiteiten op het vlak van advies, consultancy, management enzovoort. U geeft aan dat de door u beoogde activiteit zal gericht zijn op advies aan ondernemingen inzake ontwikkelingsstrategie, communicatieadvies, en op de mogelijkheid om via de vennootschap zitting te hebben in een raad van bestuur;
- u verklaart dat de vennootschap die u bestuurt zowel aan cliënteel in de privésector als in de overheidssector zal diensten verlenen.

Artikel 2 van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van staat, alsmede de leden en gewezen leden van de wetgevende kamers, luidt als volgt: *“Geen ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, geen leden of gewezen leden der Wetgevende Kamers mogen in de akten of bekendmakingen in verband met de vennootschappen met winstgevend doel, melding maken van voornoemde titel.”* Die bepaling sluit aan bij artikel 3 van de Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, dat bepaalt dat *“Kamerleden (...) hun titel of hun voorrechten niet [mogen] gebruiken voor andere doeleinden dan die welke verband houden met de uitoefening van hun mandaat.”*

Wat de algemene beginselen betreft, bepaalt artikel 2, tweede lid, van dezelfde Deontologische code dat de leden van de Kamer bij de uitoefening van hun ambt inzonderheid integriteit, transparantie, waardigheid en respect voor de reputatie van het Parlement in acht nemen.

Wat belangenconflicten betreft, bepaalt artikel 5 van dezelfde Code het volgende:

“1. De leden van de Kamer voorkomen elke vorm van belangenconflict.

Van een belangenconflict is sprake wanneer een lid van de Kamer een persoonlijk belang heeft dat een ongewenste invloed kan hebben op de wijze waarop hij zijn taken als lid uitoefent. Van een belangenconflict is geen sprake wanneer een lid voordeel geniet door het enkele feit dat hij tot de bevolking als geheel of tot een grote categorie van mensen, beroeps categorieën inbegrepen, behoort.

2. Wanneer een lid vaststelt dat het in een in de eerste paragraaf bedoeld belangenconflict kan komen, maakt het er mondeling melding van alvorens schriftelijk of mondeling tussen te komen en alvorens te stemmen tijdens een commissievergadering of de plenaire vergadering in verband met een vraagstuk dat op dat belang betrekking heeft.”

De uitoefening van een mandaat van bestuurder van een commerciële vennootschap is niet onverenigbaar met de hoedanigheid van federaal parlementslid. Zoals hierboven vermeld, mag u uw hoedanigheid van parlementslid of gewezen lid van een regering echter niet gebruiken in bekendmakingen die betrekking hebben op de vennootschap waarvan u bestuurder bent. Het is evenmin aanvaardbaar dat u deze hoedanigheid gebruikt om de ontwikkeling van de activiteiten van uw vennootschap te bevorderen. De Commissie benadrukt daarenboven dat een bestuurder van een vennootschap de belangen van die vennootschap moet verdedigen, terwijl een lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers steeds voor het algemeen belang moet opkomen. Zoals hoger vermeld, is van *“een belangenconflict (...) sprake wanneer een lid van de Kamer een persoonlijk belang heeft dat een ongewenste invloed kan hebben op de wijze waarop hij zijn taken als lid [van de Kamer van volksvertegenwoordigers] uitoefent”*. Op basis van de informatie die ze heeft ontvangen, kan de Commissie onmogelijk oordelen of de uitoefening van uw mandaat van bestuurder van de vennootschap van dien aard is dat ze een ongewenste invloed kan hebben op de uitoefening van uw taken binnen de Kamer. Dat hangt af van de concrete uitvoering van het mandaat in relatie tot de diensten die aan private en publieke klanten geleverd worden.

Mocht zich tijdens uw parlementair mandaat incidenteel een belangenconflict voordoen, wat zou impliceren dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen uw bevoegdheden als federaal parlementslid en de activiteiten van de vennootschap, dan wijst de Commissie u erop dat u zulks overeenkomstig artikel 5 van de Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers dient te melden alvorens deel te nemen aan een parlementair debat dat mogelijk verband houdt met voormeld belang. De Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers bevat geen enkele bepaling die een lid dat met een belangenconflict wordt geconfronteerd, verbiedt deel te nemen

aan de stemmingen in de commissie of in plenumvergadering. In het geval van een belangenconflict wordt echter aanbevolen dat het lid zich bij deelname aan de stemmingen onthoudt, zowel in de commissie als in plenumvergadering, en dat het belangenconflict wordt gemeld. Voorts beveelt de Commissie aan dat het effectieve lid zich laat vervangen door een plaatsvervangend lid voor de in commissie besproken aangelegenheden waarbij zich mogelijk een belangenconflict stelt. Om tot slot elke verdenking van een belangenconflict te voorkomen, is het niet raadzaam om de rol van rapporteur in het kader van een wetgevend initiatief op zich te nemen of om amendementen in te dienen inzake dossiers die rechtstreeks gevolgen zouden kunnen hebben voor de belangen van de vennootschap waarvan u de bestuurder bent.

In dezelfde logica van het voorkomen van belangenconflicten vestigt de Commissie uw aandacht erop dat de vennootschap geen consultancy- of adviesopdrachten mag uitvoeren voor instellingen, bedrijven enzovoort waarop toezicht wordt gehouden door een parlementaire commissie waarin u zitting hebt.

Uit de vraagstelling blijkt voorts dat de door u geleide vennootschap activiteiten zou kunnen ontplooiën die verband houden met de publieke sector. De Commissie is van oordeel dat de bestuurder van een commerciële vennootschap nuttige inspiratie kan putten uit andere situaties waarin een persoon met een parlementair mandaat erop moet toezien dat er geen verwarring kan ontstaan tussen de uitoefening van zijn mandaat en de uitoefening van een andere activiteit. Men denke aan een parlementslid dat ook advocaat is en dat, overeenkomstig artikel 438 van het Gerechtelijk Wetboek, niet mag pleiten in het belang van de Staat. Evenzo is het raadzaam dat uw vennootschap geen opdrachten uitvoert in de publieke sector die rechtstreeks of onrechtstreeks aanleiding zouden kunnen geven tot een incidenteel belangenconflict.

Tenslotte verwijzen wij naar het advies op eigen initiatief 2017/2 aangaande de relatie tussen openbare mandatarissen en derden in de totstandkoming van wetgeving (cf. bijlage) waarin de Commissie heeft geoordeeld dat *“elk beroepsmatig engagement voor al dan niet bezoldigde lobbyactiviteiten die rechtstreeks in verband zouden staan met het besluitvormingsproces waaraan hij deelneemt”* strijdig zou moeten worden verklaard met de deontologie. De onrechtstreekse uitvoering van die lobbyactiviteiten, via een bedrijf waarvan de publieke mandataris de bestuurder is, zou evenzeer strijdig zijn met de deontologie.

Naast uw statuut als federaal parlementslid, hebt u tevens de hoedanigheid van gewezen regeringslid. Hierdoor dient u niet alleen zorgvuldig te zijn met de nevenactiviteiten die u uitoefent als parlementslid in functie, maar ook met de voorgaande hoedanigheid als regeringslid. [...]

Wij verwijzen u hiervoor naar het advies op eigen initiatief 2023/3 van de Commissie aangaande mobiliteit tussen publieke en private sector, met het oog op het vermijden van belangenconflicten - “draaideuren” (cf. bijlage).

Als principe stelt de Commissie dat er een probleem ontstaat zodra men een functie zou aanvaarden waarin de verworven kennis of relaties binnen de overheidsdienst een bovenmatig voordeel voor de betrokkene zelf of een werk- of opdrachtgever kan inhouden. Het is daarbij niet van belang of de nieuwe beroepsbezigheid in dienstverband, dan wel als zelfstandige wordt uitgeoefend (“consultant”), of in de vorm van een managementvennootschap en soortgelijke constructies. Het gaat dan telkens over werk-of opdrachtgevers (bedrijven/instellingen/personen) waarmee men in zijn vorige functie onderhandeld heeft of die een voor hun onderneming gunstige regeling hebben verkregen (die op zichzelf volledig legaal kan zijn, maar dat misschien niet meer is indien er een beloning tegenover staat, die uiteraard niet bekendgemaakt wordt).

Dit principe vindt reflectie in het artikel 4 van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers bepaalt voor gewezen ministers: *“Geen enkel gewezen minister mag, eender in welke hoedanigheid, aan het beheer van of aan het toezicht over een vennootschap die door zijn tussenkomst concessiehouder van de Staat werd verklaard tijdens zijn ministerschap, verbonden worden, tenzij vijf jaar na uit zijn ambt te zijn getreden.”*

Daarnaast heeft de Commissie een reeks aanbevelingen gedaan aan de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Regering die op heden nog niet omgezet zijn in wetteksten of codes.¹

Informatief verwijzen wij ook naar het incident in mei 2023 waarbij een gewezen regionaal minister van Volksgezondheid, nadat hij de politiek verlaten had, als zelfstandig consultant optrad en opdrachten aanvaardde van het ministerieel departement en agentschap waar hij voorheen ministeriële bevoegdheid over had. Dit leidde tot een hevige polemiek in het parlement en de publieke opinie.

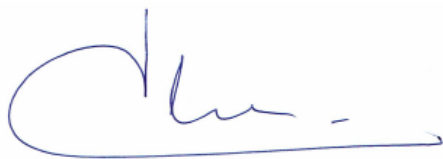
Wij adviseren u om als gewezen regeringslid ten volle artikel 4 van de wet van 6 augustus 1931 na te leven en elke schijn van belangenconflict te vermijden.

* * *

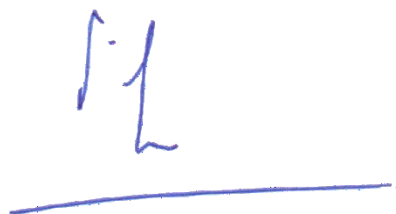
Wij hopen dat wij u met dit advies voldoende duidelijkheid hebben gegeven aangaande de wettelijke en deontologische plichten aangaande de consultancy-activiteiten die u in de toekomst wenst aan te bieden aan private en publieke klanten.

Met toepassing van artikel 20, § 3, tweede lid, van de voormelde wet van 6 januari 2014 verzoeken wij u ons mee te delen of u ermee instemt dat dit advies anoniem wordt bekendgemaakt.

Met de meeste hoogachting,

Luc Willems
Voorzitter

Françoise Tulkens
Ondervoorzitter

¹ Zie bv. aanbeveling nr. 2 van het advies nr. 2023/3. De Commissie is van oordeel dat de wachttijd (of afkoelperiode) bij overgang van de publieke naar de private sector in verhouding moet staan tot het belang van de functie (waaruit men is weggegaan) en het niveau waarop de nieuwe werkzaamheden worden uitgevoerd. Als richtsnoer voor regeringsleden stelt de Commissie als wachttijd één regeerperiode voor.